

Motion till riksdagen 2017/18:1610

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

Drömmen om en sammanhållen filmpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag till förändringar inom svensk filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska presentera ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utmanande filmer inte behöver vara smala filmer och att det att utmana publiken inte behöver vara någon begränsning för en films publika framgångar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av svensk film och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om möjligheterna till en differentierad biografavgift för inhemsk film och utomeuropeisk film och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot olovlig hantering av film och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera möjligheterna till gemensamma nordiska produktionsincitament för film och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småortsbiografernas framtid och deras vikt för landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska filmpolitiska samarbetet bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det samiska filminstitutet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 8 maj 2015 utannonserade kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke att filmavtalet sägs upp 1 januari 2017. Det var regeringens första utspel kring det som skulle bli deras nya, helstatliga, filmpolitik. Regeringen kritiserades då hårt för att detta beslut saknade parlamentarisk förankring. Statsrådet menade att alla pusselbitar skulle falla på plats när filmpropositionen släpptes. Filmpropositionen släpptes under våren 2016, och en riksdagsmajoritet röstade då emot stora delar av propositionens innehåll, bland annat förslaget om att säga upp filmavtalet.

Svensk filmpolitik är i behov av reformer och Sverigedemokraterna anser det vara bra att frågan har behandlats, samtidigt har riksdagen underkänt regeringens förslag till lösningar på filmbranschens problem. Det gamla filmavtalet har tjänat Filmsverige i många år, men besvarar inte alla aktuella frågor. För oss är det tydligt att bästa vägen för att nå lösningarna som filmbranschen behöver går genom samtal och samråd mellan branschen och riksdagens partier och vi hade föredragit om regeringen inlett sin parlamentariska samrådsprocess innan det fattades beslut om att slopa filmavtalet. Dessvärre genomför regeringen sin filmpolitik, trots att riksdagen underkänt den. Demokratiministern valde alltså att agera mot det beslutande organ som på högsta nivå representerar folkets intressen. Riksdagen beslutade att ytterligare utredning av filmfrågan var nödvändig och att biografmomsen inte skulle höjas. Vi förväntar oss att regeringen tillgodoser riksdagens tillkännagivanden och respekterar riksdagens majoritetsbeslut.

Framtidens filmpolitik måste försöka bemöta de svårigheter som filmbranschen står inför och filmbranschens huvudsakliga problem är att det är svårt att få filmproduktioner att gå runt ekonomiskt. Eftermarknaden har i stort sett försvunnit till följd av den tekniska utvecklingen, som möjliggjort såväl illegal som legal spridning av film genom internet. Dessvärre inbringar inte de legala tjänster som finns för spridning av film via internet några större intäkter som kompenserar för inkomsttappet av den försvunna VHS-, DVD- och Blu-ray-försäljningen. Samtidigt kan de illegala tjänsterna distribuera upphovsrättskyddade filmer till ett obegränsat antal mottagare och då ofta med högre filmkvalité än de legala alternativen.

Sverigedemokraterna anser att den lösning regeringen infört för att åtgärda detta problem, det vill säga med en marginell höjning av filmstöden samt ett förstärkt stöd av filmpolitiken, är otillräcklig för att kompensera för det inkomstbortfall som drabbat filmbranschen.

För att komma till bukt med ovanstående problem krävs breda lösningar över flera politikområden. Vi hade föredragit om regeringen presenterat ett helt genomtänkt förslag för filmpolitiken, där samtliga delar vara färdiga, så att riksdagen kunde bedöma en helhetslösning över samtliga delar av filmbranschens problem. Inte som nu, när samråden med Justitiedepartementet rörande skärpt lagstiftning kring fildelning inte var färdiga när regeringen presenterade sitt filmpolitiska förslag. Det är tydligt att regeringen uppfattat filmbranschens grundläggande utmaningar kring teknikutveckling, illegal nedladdning och visningsfönster, men man presenterade inga verktyg för att bemöta detta. Åtgärdsförslag saknas än idag på grundläggande områden och vi vill därför att regeringen presenterar ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik, framarbetat med övriga politiska partier och branschens berörda aktörer.

Nedan presenterar vi våra visioner för filmpolitiken och våra förslag på hur filmbranschens situation kan förbättras.

Digitalisering av filmarkiv

Regeringen aviserade viktiga satsningar för fortsatt digitalisering av filmarkiven. Det anser Sverigedemokraterna är bra och vi kommer bevaka regeringens arbete kring detta. En digitalisering av våra filmarkiv är av yttersta vikt, och en viktig del i att bevara vår historia för framtida generationer. Därför kommer Sverigedemokraterna att lyfta digitaliseringsfrågan av arkiven som en viktig del även i den nya filmpolitik vi vill att riksdagen, branschens aktörer och regeringen ska arbeta fram.

Filmstöd till kulturarvsfilm

Sverigedemokraterna anser att det bör vara ett mål att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer, utan även genom filmatiseringar som utspelar sig i historiska svenska miljöer. Producenter av historisk film och kulturarvsfilm verkar ofta under särskilda och ibland fördyrande villkor. Genren tenderar att hamna mellan stolar i fråga om bidragsgivning.

Sverigedemokraterna menar att det vore önskvärt med ett särskilt stöd riktat mot nyproduktioner som lyfter upp och levandegör den svenska historien och det svenska kulturarvet. Genom att känna vår historia känner vi oss själva; vårt gemensamma arv utgör själva fundamentet för vårt samhällsbygge. Det är vår övertygelse om att stärkta möjligheter till produktion av historisk film skulle bidra till ökad gemenskap och en mer sammanhållen nation.

Kvalitet och avgränsningar

I 2016 års filmproposition uttryckte regeringen följande: ”Värdefull svensk film ska omfatta såväl filmer med en bred målgrupp som smalare filmer som på olika sätt utmanar publiken, såväl långfilm, barn- och ungdoms-, kort- och dokumentärfilm som animation.”¹ Det innebär att rådande filmpolitik gör en distinktion mellan bred film som är populär och smal film som utmanar publiken, underförstått innebär detta att bred film är mindre kapabel att utmana publiken. Att anta att det finns en motsättning mellan breda filmer och filmer som utmanar publiken är inte bara märkligt utan direkt felaktigt. Klarar inte filmen av att förmedla ett budskap som utmanar publiken samtidigt som den är bra kan det bero på många olika faktorer. Det går till och med att hävda att det kan vara tvärt om, och att det är i de fall som publiken utmanas och detta görs på ett för publiken tilltalande sätt, som filmerna blir riktigt populära, på det finns flera exempel genom den svenska filmhistorien.

Angående jämställdhetskrav

Sverigedemokraterna anser att det inte bör ingå i filminstitutets målsättning att anslå medel efter könsfördelning. Bedömning av innehåll och kvalitetssäkring bör vara de primära kriterierna för huruvida en film får produktionsstöd, framför olika former av kvotering. Jämställdhet innebär för Sverigedemokraterna att män och kvinnor är lika inför lagen, har samma rättigheter och skyldigheter och att alla människor oavsett könstillhörighet har rätt och möjlighet att välja sin egen väg i livet. Vi menar således att

¹ Prop. 2015/16:132, s. 21.

jämställdhet per definition inte innebär att män och kvinnor måste göra exakt samma saker i exakt samma omfattning.

Av den anledningen anser vi att dagens filmpolitik inte ska ha någon målsättning för att ettdera könet ska ha en bestämd minimiandel av produktionsstöden.

I konsekvensanalysen hävdade regeringen att ”jämställdhet och mångfald i alla delar av produktionen bidrar till att stärka kvaliteten i svensk film”. Vi anser att detta inte är ett sant antagande. Sverigedemokraterna anser som sagt inte att en människas hantverksskicklighet sitter i hennes hudfärg, politiska ställningstaganden, könstillhörighet eller sexuella läggning. Om vi håller föregående ansatser för sanna påverkas inte filmernas kvalitet av procentandel kvinnor eller män som verkar i filmbranschen, utan det är andra faktorer som är avgörande för hur hög kvalitet en filmproduktion håller. Det är troligtvis filmmakarnas begåvning som är den avgörande oberoende variabeln för filmernas kvalitet.

Finansiering av ny svensk film

Filmavtalet har funnits i över 50 år som en väl fungerande modell/organisation. Dock så har vi kunnat konstatera att teknikens utveckling gjorde flera hål i avtalet. Den största anledningen, och även startskottet till upphörandet av filmavtalet, var finansieringsunderskottet som årligen växte. Eftermarknadens borttynande har gjort det avsevärt svårare att skapa ekonomiskt hållbara filmprojekt. Att förstatliga filmpolitiken återuppväcker inte eftermarknaden och regeringens förslag visade ingen vilja till att kompensera filmbranschen ekonomiskt på en nivå som täcker filmbranschens ekonomiska bortfall från eftermarknadens sjunkande försäljning.

Att riva upp filmavtalet var inte förankrat vare sig från politikens eller branschens sida och det löste inte heller filmbranschens problem. Även om filmavtalet hade många brister de senaste åren var det ogenomtänkt att riva upp filmavtalet så nära inpå innan det löpte ut, utan att ha presenterat ett genomtänkt ersättningsförslag.

Vi Sverigedemokrater vill se ett moderniserat filmavtal. Med det menar vi att de hål som vi har kunnat identifiera i det dåvarande filmavtalet måste lösas med hållbara och starka lösningar. Grundtanken med att både staten och branschen finansierar filmpolitiken är något vi stödjer. Vi anser att filmavtalets framtida utformning bör utredas där ömsesidigt engagemang finns från såväl branschens som statens sida. Om det betyder en helt annan form av filmpolitiskt samarbete med branschen är vi öppna för att titta på sådana lösningar efter att förslag för framtidens filmavtal presenterats.

För att täppa igen de hål som identifierats så bör vi fokusera på den del av filmbranschen som fungerar. Filmavtalet tecknades med såväl biograferna som leverantörerna till eftermarknaden. Som vi nämner ovan så har eftermarknaden försvunnit vilket inneburit att den enda kommersiella avtalsparten inom filmavtalet faktiskt levererade betydande summor till filmpotten var biograferna. Därför föreslår vi en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film och utomeuropeisk film. Det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft. Sverigedemokraterna är initialt beredda att diskutera statens möjlighet att anslå en medeltillökning i paritet med den ökning som branschen lyckas inbringa genom ovanstående förslag.

Insatser mot olovlig hantering av film

Det är politikens uppgift att försöka finna sätt att strama åt och skärpa lagstiftningen kring olovlig visning och hantering av film. Eftersom den olovliga hanteringen av film är en del av kärnproblemet för filmindustrin hade det varit lämpligt om förslag till ny lagstiftning på området presenterats innan man införde nuvarande statliga filmpolitik.

Vi anser att filmbranschen bör åta sig att försöka förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film- och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna. De så kallade svarta fönstren bör elimineras som en förebyggande åtgärd mot piratkopiering och illegal spridning. Undersökningar har visat att konkurrenskraftiga legala alternativ kan konkurrera ut illegal fildelning, och detta har skett i Norge på musikområdet. Även om den politiska makten kan skärpa lagstiftningen på fildelningsområdet så är troligtvis den mest effektiva lösningen mot illegal kopiering att filmbranschen efterliknar det musikbranschen klarat av, det vill säga skapa ett konkurrenskraftigt legalt visningsfönster med stort och brett utbud, likt det som privata aktörer lyckats med.

Produktionsincitament

I flera europeiska länder har man med framgång infört produktionsincitament för film. Produktionsincitamentens form varierar länder emellan, men en populär modell är det så kallade rabattsystemet som ger en procentuell rabatt på alla produktionskostnader. Sverige har redan gått miste om flertalet internationella och inhemska filmprojekt på grund av konkurrensen från andra länder.

Detta trots att Sverige har intressanta miljöer, en god infrastruktur och den kompetens som krävs för filmproduktion i världsklass. Produktionsincitament är beprövat i ett flertal länder och har visat sig vara självfinansierande. Det är också en åtgärd som efterfrågas av svenska filmproducenter. Ett produktionsstöd kan stärka Svensk filmindustri i den internationella konkurrensen och ta bort de barriärer som finns för filmproduktion i Sverige. Det är glädjande att Tillväxtverket nu utreder frågan om produktionsincitament i Sverige. Sverigedemokraterna har länge varit pådrivande för ett införande av produktionsincitament i Sverige och vi hoppas att utredningen snabbt kan leverera ett förslag som stärker Sveriges konkurrenskraft som produktionsland.

Vidare vill Sverigedemokraterna utvärdera om Sverige kan samarbeta med övriga nordiska länder rörande produktionsincitament. Det skulle gynna samtliga länder om vi har ett gemensamt system och ser Norden som en gemensam inspelningsplats. På så vis kan filmskapare röra sig inom hela Norden under sin filminspelning, utan att behöva sätta sig in i flera olika system.

Småstadsbiografernas framtid

Sverigedemokraterna är mycket kritiska till den momshöjning på biobiljetter som regeringen genomfört. Eftersom riksdagen motsatt sig regeringens föreslagna höjning av biografmomsen förväntar vi oss att regeringen återgår till den gamla momssatsen på sex procent.

Stöd för spridning och visning

Regeringens filmpolitik förespråkar textning på språk ”vanligt förekommande av personer som nyligen kommit till vårt land” och anser att filminstitutet bör överväga att införa detta. Principiellt går det emot vår syn på integrationsarbete och vi anser att det svenska stödet för film enbart bör rikta sig mot insatser på det svenska språket eller något av våra minoritetsspråk. Vi kan således inte ställa oss bakom det regeringen förespråkar.

Nordisk Filmsamverkan

Utökad nordisk samverkan

För Sverigedemokraterna är det naturligt att söka en utökad samverkan med övriga nordiska länder. I 2016 års filmproposition anfördes det att den svenska marknaden är för liten för att kunna upprätthålla en levande filmindustri utan statligt stöd. Sverigedemokraterna delar denna verklighetsbeskrivning, samtidigt har vi genom åren haft ett nordiskt samarbete på filmområdet. Vi vill att detta samarbete ska utvidgas. En sammanhållen nordisk marknad innebär större möjligheter för de nordiska ländernas filmindustrier att stå på egna ben. Filmindustrins konstnärliga frihet är beroende av dess självständighet. Det innebär att den konstnärliga friheten skulle öka desto närmare filmindustrin är en marknad som klarar av att bära sig själv.

Vidare innebär ett utökat nordiskt samarbete en positiv påverkan på det nordiska samarbetet i sin helhet samtidigt som det kan förbättra den nordiska språkförståelsen. Den nordiska språkförståelsen är på tillbakagång och vi räds att detta kommer att påverka våra handelsförbindelser negativt. De nordiska länderna är våra närmaste handelspartners och ett stärkt nordiskt samarbete stärker de nordiska ländernas ekonomier. Därav är en fördjupad nordisk filmsamverkan inte bara av kulturpolitisk vikt, utan även en positiv faktor för den gemensamma näringslivsutvecklingen.

Internationella Samiska filminstitutet

Internationella Samiska filminstitutet med säte i Kautokeino representerar samerna i Norge, Sverige och Finland. I dagsläget ger endast norska stortinget och norska sametinget ekonomiska medel till filminstitutet, samtidigt som svenska samer och produktionsbolag är delaktiga i projekt och produktioner som institutet står för. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska länderna att samfinansiera filminstitutet, vilket vore positivt då det är en gemensam nordisk angelägenhet och institutet har en ambition att verka internationellt. Vi anser att den svenska regeringen i mötet med övriga regeringsrepresentanter i Nordiska ministerrådet bör argumentera för att Nordiska rådets hållning bör anammas för att eftersträva en samnordisk finansiering. Till dess en sådan lösning är på plats, anser vi att regeringen bör se över vad Sverige kan göra från nationellt håll.

Samisk film är dels viktig ur ett kulturellt perspektiv, men även som verktyg för att berätta och gestalta samernas ställning i samhället, samisk historia, traditioner och språk. För att ge förutsättningar för institutet att verka och utvecklas i rätt riktning är det av vikt att även Sverige tar ett ansvar för detta som en del i hela Sveriges filmpolitik. Då både Sverige, Norge och Finland har samisk befolkning ger institutet även stora

möjligheter för nordiskt samarbete på flera plan. Samiska filminstitutet utgör en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Sara-Lena Bjälkö (SD)

Cassandra Sundin (SD)